

Tìm kiếm đối kháng – Trò chơi

Tô Hoài Việt
Khoa Công nghệ Thông tin
Đại học Khoa học Tự nhiên TP HCM
thviet@fit.hcmuns.edu.vn

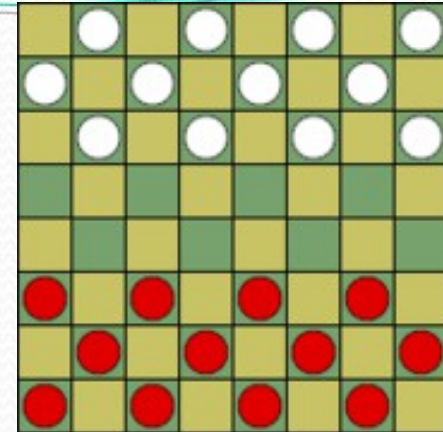
Tổng quan

- Trò chơi
- Quyết định tối ưu trong Trò chơi
- Thuật toán MINIMAX
- Tỉa nhánh -
- Hàm lượng giá, Tìm kiếm cắt nhánh

Trò chơi

- Là một trong những đặc tính được xem là “thông minh” của con người
- Các trò chơi ra đời gần như cùng lúc với AI
- Đã dành được những thành tựu đáng kể
- Ở đây ta xem xét các dạng trò chơi trí tuệ (board game)

Trò chơi

- Checkers:
 - Hai người chơi
 - Người chơi lần lượt di chuyển quân của mình theo đường chéo, 1 lần 1 ô
 - Nếu có quân đối phương trước mặt, có thể nhảy qua (nếu có ô trống) và ăn
 - Ván cờ kết thúc khi một trong hai người không còn nước đi

Trò chơi

- Checker

- Năm 1952, Arthur Samuel (IBM) viết các chương trình chơi cờ đầu tiên
- Năm 1994, Chinook đánh bại Tinsley, vô địch thế giới, thua 3 ván trong 42 năm!
- Bí quyết:
 - Tìm kiếm tất cả nước đi khi có 8 hay ít hơn quân
 - Tất cả được nhận diện thông tin thắng, thua, hòa hoàn hảo
 - Lưu trữ 444 tỷ vị trí với hàng tetrabyte bộ nhớ

Trò chơi

- Cờ vua
 - 1997, DeepBlue đánh bại Gary Kasparov trong một trận đấu 6 ván
 - Bí quyết:
 - Tìm kiếm vét cạn với độ sâu cao nhất có thể
 - Tính được 200.000.000 nước đi mỗi giây so với 2 của Kasparov
 - (99.99% nước đi được xem là ngu ngốc)
 - Hàm lượng giá cực kỳ phức tạp

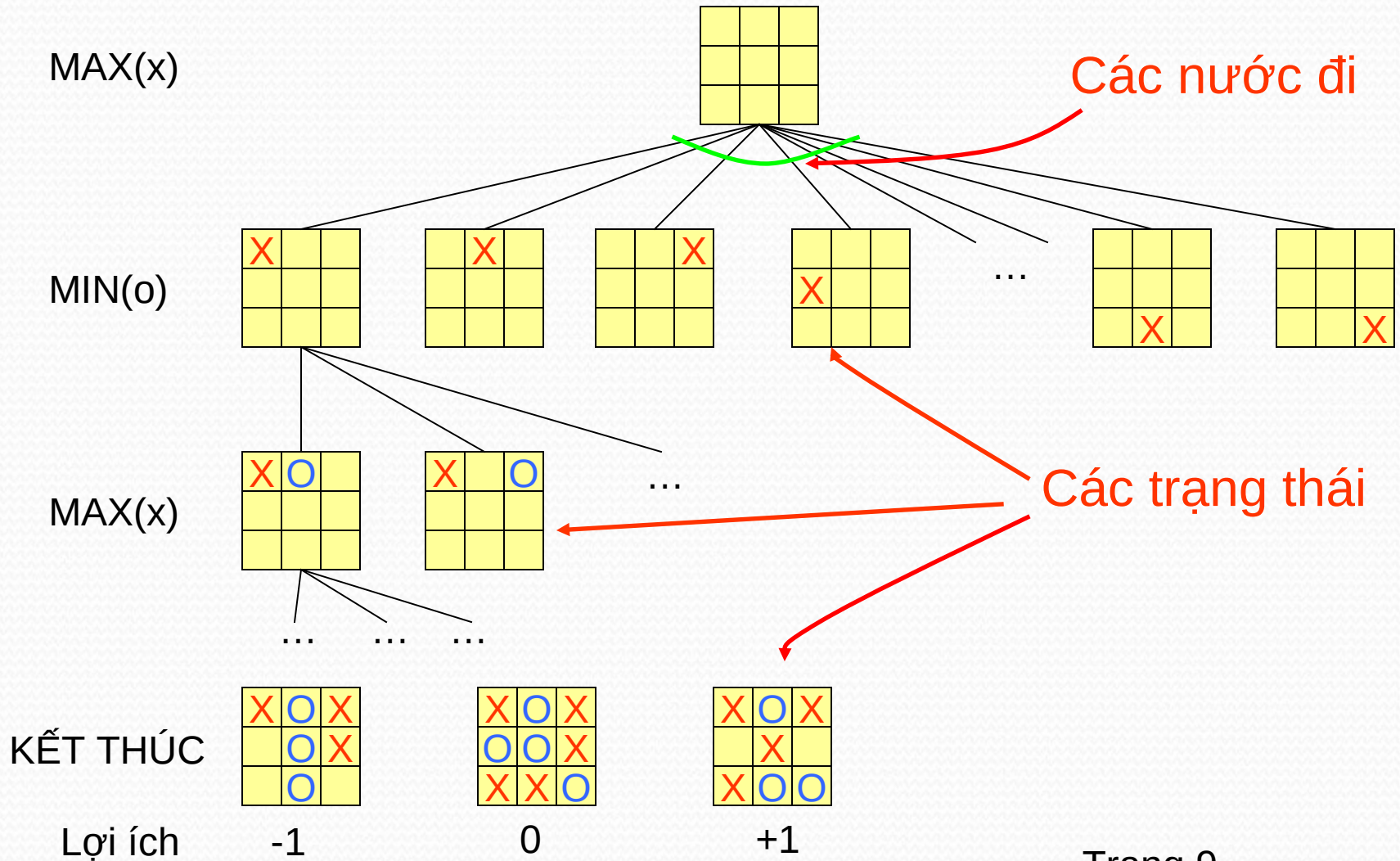
Trò chơi

- Một số khác:
 - Othello: năm 1997, chương trình Logistello đánh bại vô địch thế giới
 - Cờ vây (GO): vẫn chưa có chương trình hiệu quả (do độ phân nhánh quá lớn, $b > 300$)

Quyết định tối ưu trong Trò chơi

- Lời giải tối ưu: một đường đi bảo đảm chiến thắng cho người chơi
- Hai người chơi: MAX vs. MIN
- Các thành phần:
 - Trạng thái ban đầu (initial state)
 - Trạng thái kết thúc (terminal state)
 - Hàm **succs(s)**: các nước đi hợp lệ
 - Hàm lợi ích (utility function): đánh giá trạng thái kết thúc

Ví dụ cây tìm kiếm trò chơi - TicTacToe

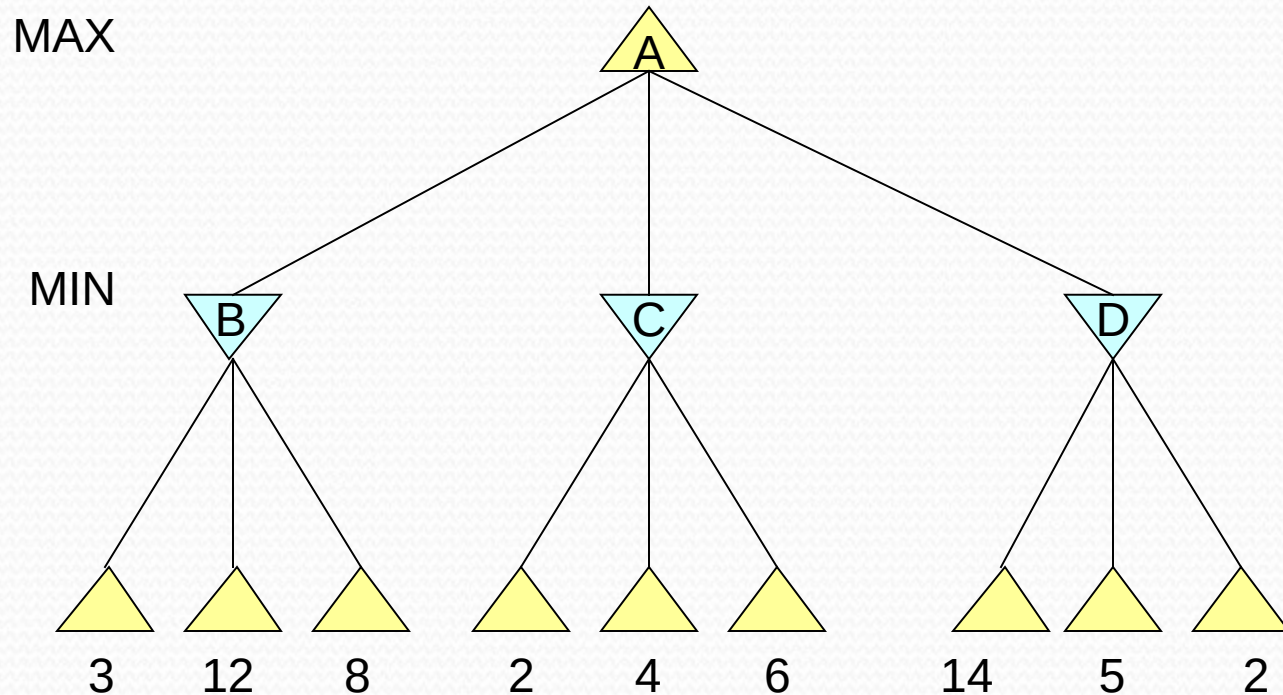
Thuật toán MINIMAX

- Những người chơi là tối ưu
 - MAX tối đa hóa hàm lợi ích
 - MIN tối thiểu hóa hàm lợi ích
 - Chiến lược của MAX phụ thuộc vào chiến lược của MIN ở bước sau
- Giá trị MINIMAX-VALUE: tiện ích ở trạng thái kết thúc tương ứng của đường đi, giả sử những người chơi luôn tối ưu

Giá trị MINIMAX

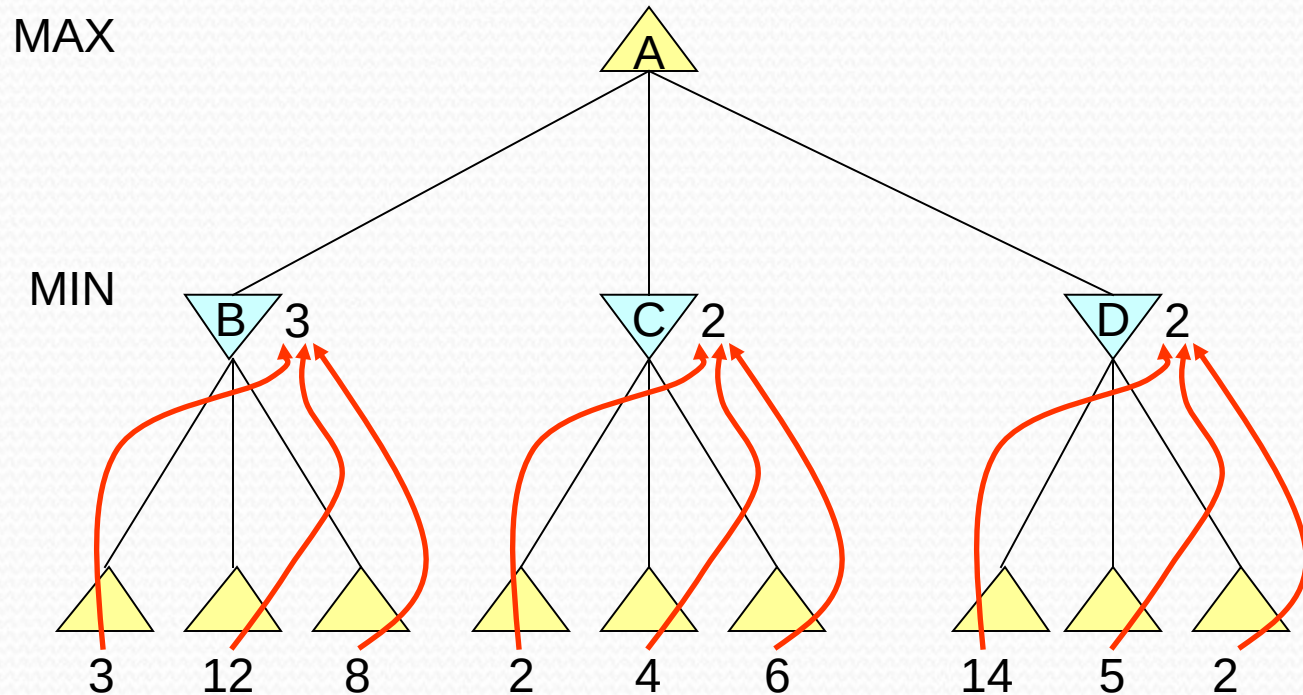
- $\text{MINIMAX-VALUE}(n) =$
 - $\begin{cases} - \text{Utility}(n) & \text{nếu } n \text{ là trạng thái kết thúc} \\ - \max\{\text{MINIMAX-VALUE}(s) \mid s \in \text{succs}(n)\} & \text{nếu } n \text{ là một nút MAX} \\ - \min\{\text{MINIMAX-VALUE}(s) \mid s \in \text{succs}(n)\} & \text{nếu } n \text{ là một nút MIN} \end{cases}$

Giá trị MINIMAX (vd)

Ở trạng thái kết thúc,
giá trị MINIMAX-
VALUE(n) = Utility(n)

Giá trị MINIMAX (vd)

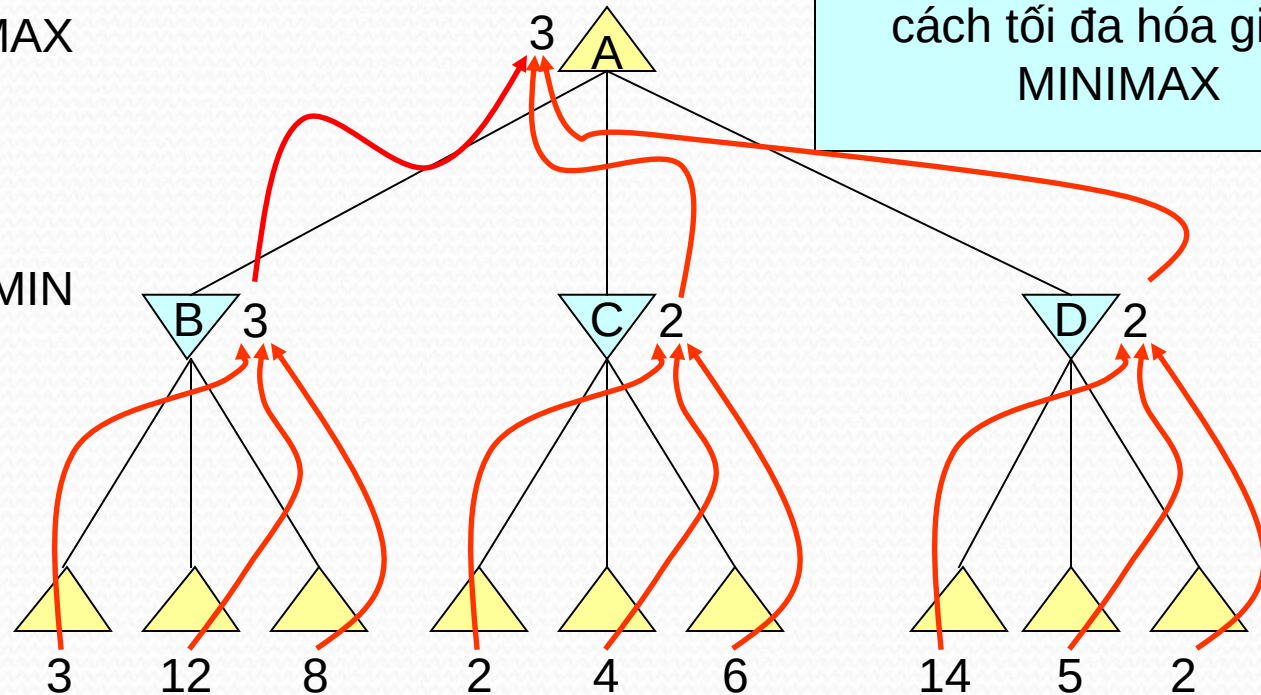

Tại mỗi trạng thái có thể, MIN luôn chọn đường đi tối thiểu hóa giá trị tiện ích ở trạng thái kết thúc

Giá trị MINIMAX (vd)

MAX

MIN

Và MAX chọn chiến lược
đi đến B ứng với giá trị
MINIMAX tối đa

Thuật toán MINIMAX

function MINIMAX-DECISION(*state*) *returns an action*

$v \leftarrow \text{MAX-VALUE}(\textit{state})$

return the *action* in SUCCESSORS(*state*) with value *v*

function MAX-VALUE(*state*) *returns a utility value*

if TERMINAL-TEST(*state*) **then return** UTILITY(*state*)

$v \leftarrow -\infty$

for *a, s* in SUCCESSORS(*state*) **do**

$v \leftarrow \text{MAX}(v, \text{MIN-VALUE}(s))$

return *v*

function MIN-VALUE(*state*) *returns a utility value*

if TERMINAL-TEST(*state*) **then return** UTILITY(*state*)

$v \leftarrow \infty$

for *a, s* in SUCCESSORS(*state*) **do**

$v \leftarrow \text{MIN}(v, \text{MAX-VALUE}(s))$

return *v*

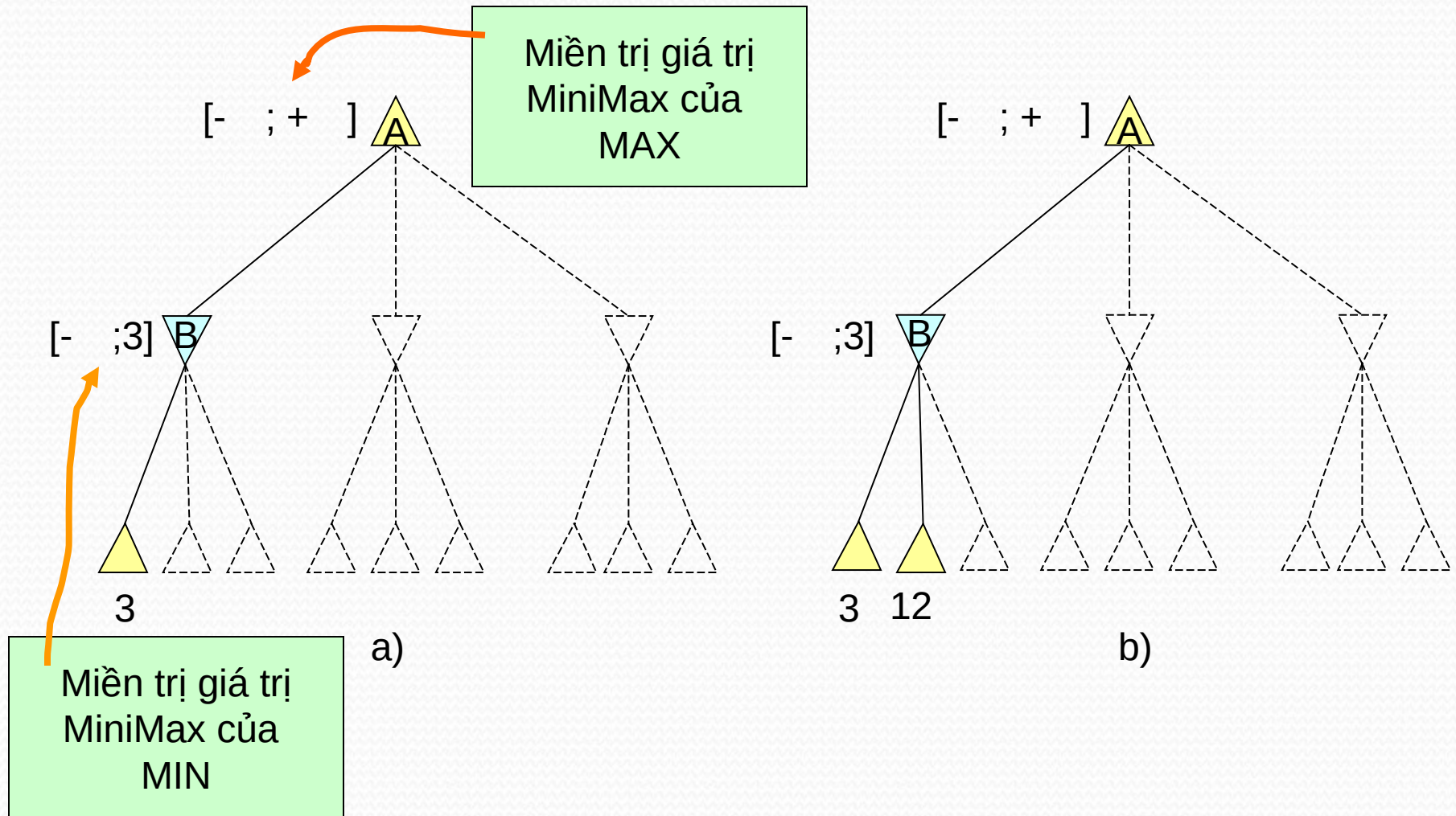
Đánh giá Thuật giải MINIMAX

- **Đầy đủ?** Có (nếu cây tìm kiếm hữu hạn)
- **Tối ưu?** Có (với một đối thủ tối ưu)
- **Độ phức tạp thời gian?** $O(b^m)$
- **Độ phức tạp không gian?** $O(b^m)$ (tìm kiếm theo chiều sâu)
- Với cờ vua, $b \approx 35$, $m \approx 100$ với một ván thông thường \rightarrow hoàn toàn không thể tìm được lời giải tối ưu

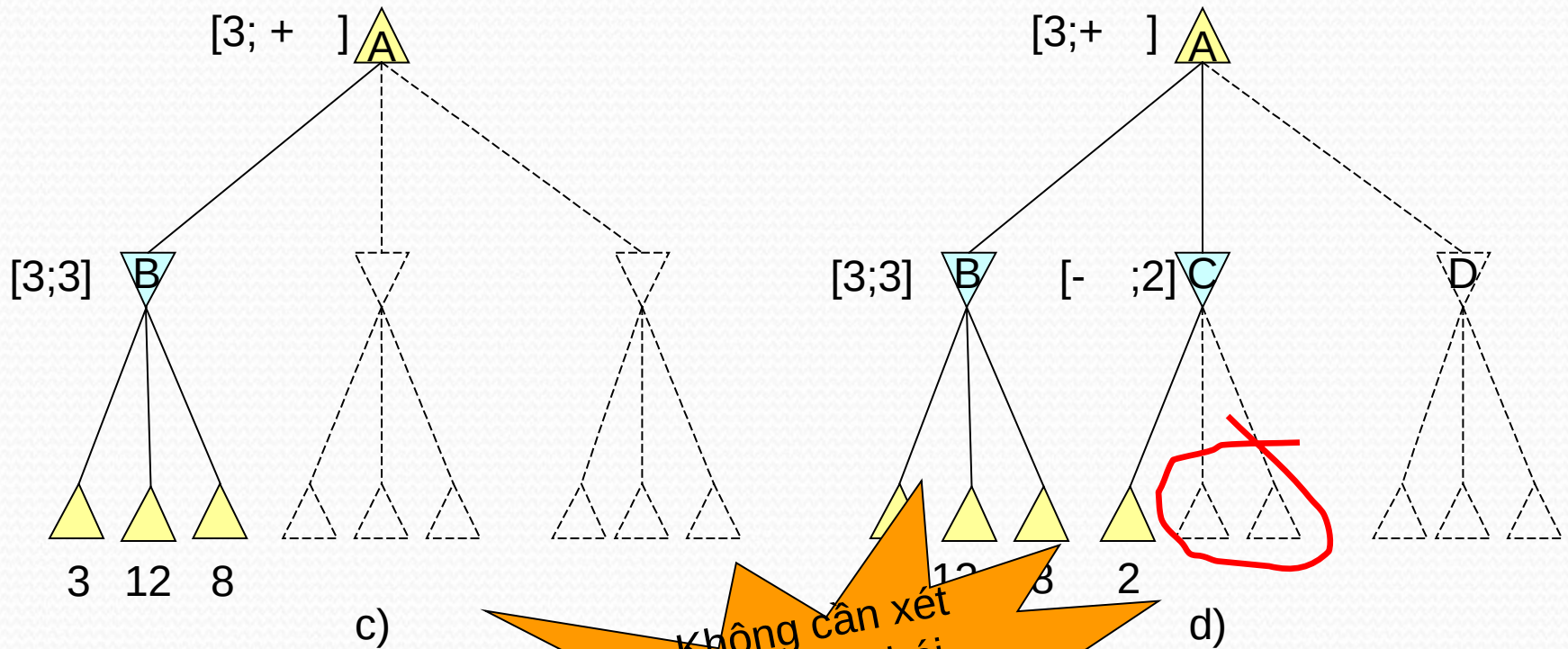
Tỉa nhánh -

- Ta có thể làm gì để giảm số trạng thái phải kiểm tra?
- Mẹo: ta có thể tính đúng giá trị quyết định minimax mà không cần duyệt mọi đỉnh.
- Hãy xem xét chi tiết từng bước quá trình tính giá trị minimax.
- **Ghi nhớ**: thuật toán MINIMAX duyệt theo chiều sâu.

Tỉa nhánh - (vd)

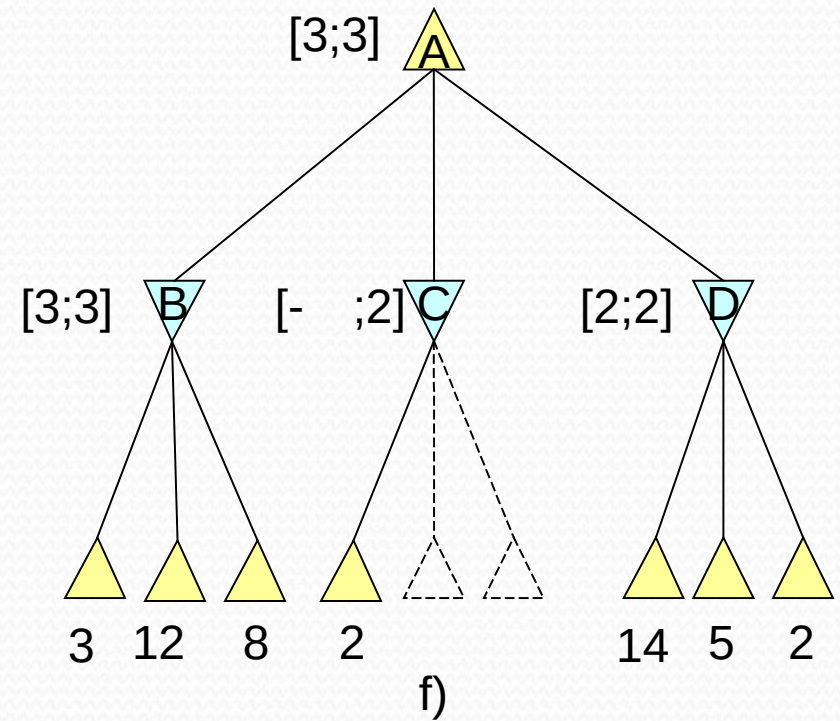
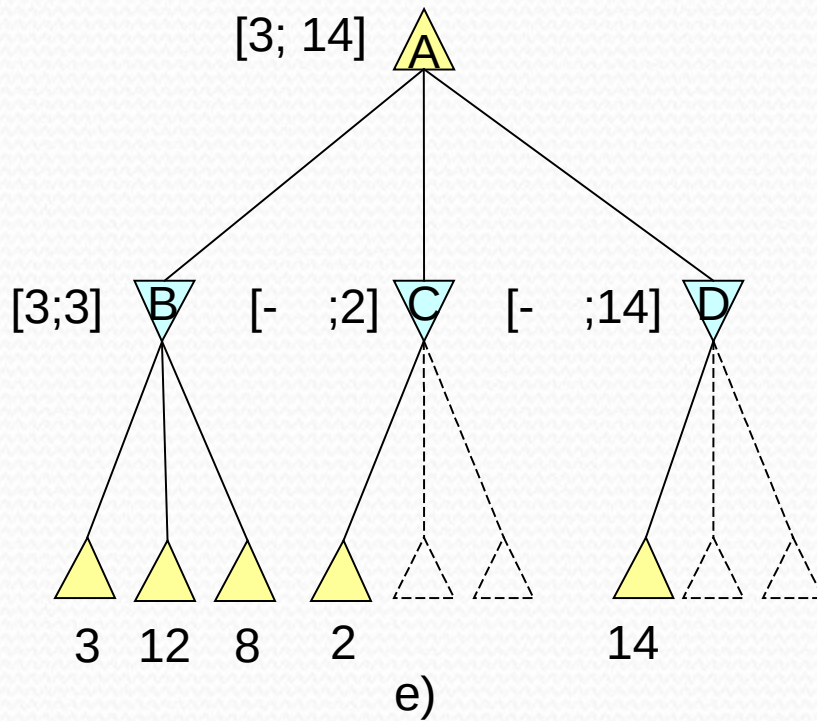

Tỉa nhánh - (vd)

Không cần xét
hai trạng thái
này.
Tại sao?

Tỉa nhánh - (vd)

Tỉa nhánh - (vd)

- Gọi x, y là lợi ích của các trạng thái không xét. Ta có:

$$\begin{aligned}\text{MINIMAX-VALUE(gốc)} &= \max(\min(3, 12, 8), \\ &\quad \min(2, x, y), \min(14, 5, 2)) \\ &= \max(3, \min(2, x, y), 2) \\ &= \max(3, z, 2) \quad \text{với } z \leq 2 \\ &= 3\end{aligned}$$

- Giá trị MINIMAX tại gốc không phụ thuộc vào x và y .

Đánh giá -

- Tỉa nhánh **không ảnh hưởng** đến kết quả cuối cùng
- Thứ tự các nước đi tốt có thể cải thiện hiệu quả của tỉa nhánh (trong ví dụ, hãy xem xét nhánh D)
- Với “thứ tự hoàn hảo”, độ phức tạp thời gian = $O(b^{m/2})$ (cho phép tìm với độ sâu gấp đôi)

Tại sao gọi là -

là giá trị của lựa chọn tốt nhất (giá trị cao nhất) tại một điểm bất kỳ trên một đường đi cho *MAX*

- Nếu v xấu hơn ,
MAX sẽ tránh nó
→ Tỉa nhánh này
- Định nghĩa tương tự cho MIN

MAX

MIN

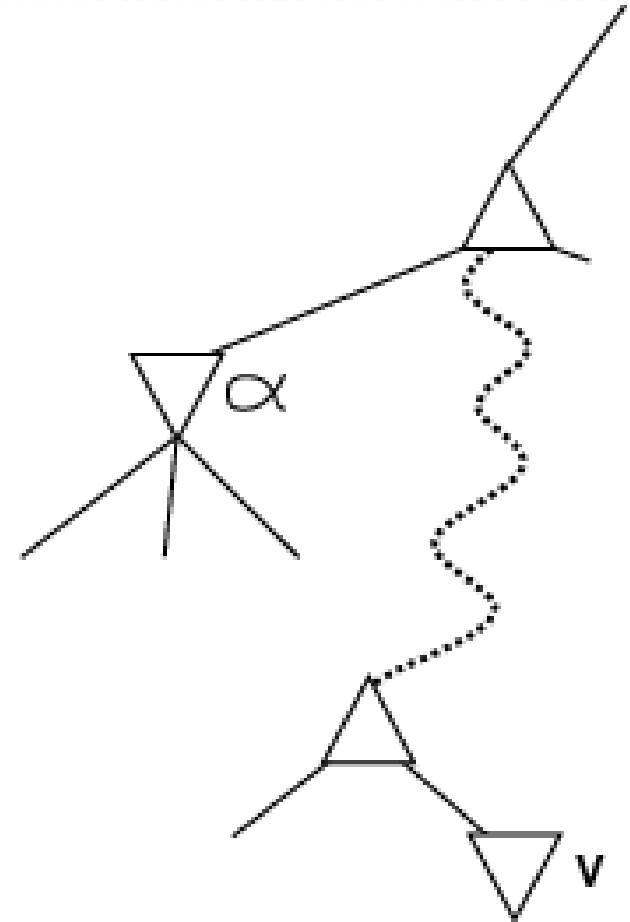
..

..

..

MAX

MIN

Thuật toán -

function ALPHA-BETA-SEARCH(*state*) *returns an action*

inputs: *state*, current state in game

$v \leftarrow \text{MAX-VALUE}(\text{state}, -\infty, +\infty)$

return the *action* in SUCCESSORS(*state*) with value v

function MAX-VALUE(*state*, α , β) *returns a utility value*

inputs: *state*, current state in game

α , the value of the best alternative for MAX along the path to *state*

β , the value of the best alternative for MIN along the path to *state*

if TERMINAL-TEST(*state*) **then return** UTILITY(*state*)

$v \leftarrow -\infty$

for a, s in SUCCESSORS(*state*) **do**

$v \leftarrow \text{MAX}(v, \text{MIN-VALUE}(s, \alpha, \beta))$

if $v \geq \beta$ **then return** v

$\alpha \leftarrow \text{MAX}(\alpha, v)$

return v

Thuật toán - (tt)

```
function MIN-VALUE(state,  $\alpha$ ,  $\beta$ ) returns a utility value
  inputs: state, current state in game
            $\alpha$ , the value of the best alternative for MAX along the path to state
            $\beta$ , the value of the best alternative for MIN along the path to state

  if TERMINAL-TEST(state) then return UTILITY(state)
   $v \leftarrow +\infty$ 
  for  $a, s$  in SUCCESSORS(state) do
     $v \leftarrow \text{MIN}(v, \text{MAX-VALUE}(s, \alpha, \beta))$ 
    if  $v \leq \alpha$  then return  $v$ 
     $\beta \leftarrow \text{MIN}(\beta, v)$ 
  return  $v$ 
```

Hàm lượng giá

- Các trò chơi thường có độ sâu lớn (>35 đối với cờ vua)
- Trong thời gian thực, không thể đi đến trạng thái kết thúc để đánh giá một nước đi \rightarrow tìm kiếm giới hạn (cut-off search)
- Cần một **hàm lượng giá** các trạng thái không kết thúc thay cho hàm đánh giá lợi ích của trạng thái kết thúc

Hàm lượng giá

- Đánh giá khả năng thành công của một nước đi (thắng, thua, hòa?)
- Đánh giá tuyến tính tổng các đặc trưng có được của một đối thủ

$$Eval(s) = w_1 f_1(s) + w_2 f_2(s) + \dots + w_n f_n(s)$$

trong đó: w_i : trọng số gán cho quân thứ i

(ví dụ: hậu $w=9$, ngựa $w=3$...)

f_i : số quân còn lại

- *MiniMaxCutoff* giống hệ tìm kiếm *MiniMaxValue* trừ:
 - Thay *Terminal?* bằng *Cutoff?*
 - Thay *Utility()* bằng *Eval()*

Điều cần nắm

- Các thành phần trò chơi, MIN, MAX
- Thuật toán MINIMAX, thuật toán -
- Đánh giá của các thuật toán
- Hàm lượng giá